

Служба „Преса и
информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ №52/19
Люксембург, 30 април 2019 г.

Становище 1/17

**Механизмът за уреждане на спорове между инвеститори и държави,
предвиден от Споразумението за свободна търговия между Европейския съюз
и Канада (СЕТА), е съвместим с правото на Съюза**

На 30 октомври 2016 г. Канада, от една страна, и Европейският съюз и неговите държави членки, от друга страна, подписват споразумение за свободна търговия — Всеобхватното икономическо и търговско споразумение (наричано по-нататък „СЕТА“).

Частта от СЕТА, която е посветена на инвестициите, включва по-специално установяване на механизъм за уреждане на спорове между инвеститори и държави. За целта се предвижда да бъдат създадени съд и апелативен съд, както и, в по-дългосрочен план, многостранен инвестиционен съд. В този смисъл е предвидено изграждане на инвестиционна съдебна система (Investment Court System, ICS).

На 7 септември 2017 г. Белгия иска становище¹ от Съда на Европейския съюз по съвместимостта на механизма за уреждане на спорове с първичното право на Съюза. По същество тя изразява съмнения относно последиците от този механизъм за изключителната компетентност на Съда на Съюза да дава окончателно тълкуване на правото на Съюза, а оттам и за автономията на правния ред на Съюза, относно съвместимостта му с общия принцип на равно третиране и с изискването за ефективност на правото на Съюза, както и относно зачитането от този механизъм на правото на достъп до независим и безпристрастен съд.

В становището си от днес Съдът припомня най-напред, че международно споразумение, с което се създава юрисдикция и ѝ се възлага да тълкува разпоредбите му, като постановените от нея решения са задължителни за Съюза, по принцип е съвместимо с правото на Съюза. Такова международно споразумение може и да има отражение върху правомощията на институциите на Съюза, стига обаче да са изпълнени съществени условия за запазване на естеството на тези правомощия и следователно да не се накърнява автономията на правния ред на Съюза, която произтича от специфичната за него конституционна рамка. Част от тази рамка са основните ценности на Съюза, като зачитане на човешкото достойнство, свободата, демокрацията, равенството, правовата държава и правата на човека.

За да гарантират запазването на специфичните особености и на автономията на така установения правен ред, Договорите установяват правораздавателна система, чиято функция е да осигури последователност и единство при тълкуването на правото на Съюза. В това отношение Съдът подчертава, че правото на Съюза допуска създаването на съд, на апелативен съд, а впоследствие и на многостранен инвестиционен съд, както и това да им се предостави със СЕТА компетентност да тълкуват и прилагат разпоредбите от това споразумение с оглед на правилата и на принципите на приложимото между страните по него международно право. Тъй като обаче са извън съдебната система на Съюза, посочените съдилища не могат да тълкуват или да прилагат други разпоредби от правото на

¹ На основание член 218, параграф 11 ДФЕС.

Съюза, освен тези от СЕТА, нито да постановяват решения, които биха могли да възпрепятстват функционирането на институциите на Съюза съгласно установената за него конституционна рамка.

В случая Съдът приема, че СЕТА не предоставя на предвидените съдилища компетентност да тълкуват или да прилагат каквито и да било други разпоредби от правото на Съюза, освен разпоредбите от СЕТА. В това отношение Съдът по-специално подчертава, че споразумението предоставя на Съюза правото да определи — в случай че канадски инвеститор иска да оспори мерки на държава членка и/или на Съюза — дали с оглед на правилата за разпределяне на областите на компетентност между Съюза и държавите членки искът следва да бъде насочен срещу съответната държава членка или срещу Съюза. В този смисъл Съдът запазва изключителната си компетентност да се произнася по разделението на областите на компетентност между Съюза и държавите членки.

Съдът отбелязва също, че компетентността на съда по СЕТА и на апелативния съд по СЕТА би могла да накърни автономията на правния ред на Съюза, ако е уредена по начин, който допуска те да могат, когато извършват преценка на твърдени в иск ограничения на свободата на стопанска инициатива, да поставят под въпрос равнището на защита на обществен интерес, който е бил водещ при въвеждането от Съюза на такива ограничения за всички оператори, инвестирани в съответния търговски или промишлен сектор на вътрешния пазар. СЕТА обаче съдържа клаузи, които изключват напълно компетентността на тези съдилища да се произнасят по направени от една от страните по споразумението демократични избори, свързани по-специално с равнището на защита на: обществения ред, обществената сигурност, обществения морал, здравето и живота на хората и животните, безопасността на храните, растенията, околната среда, благополучието на работното място, безопасността на продуктите, потребителите или също на основните права. Следователно СЕТА не накърнява автономията на правния ред на Съюза.

По отношение на съвместимостта на предвидения механизъм с общия принцип на равно третиране Съдът отбелязва, че СЕТА има за цел да предостави на инвеститорите в Съюза инвеститори от Канада специфичен способ за защита срещу мерки на Съюза, поради което положението им не е сходно с това на инвеститорите в Съюза инвеститори от държави членки. Освен това Съдът стига до заключението, че СЕТА не засяга ефективността на правото на Съюза единствено поради факта че решение, постановено от създаден с това споразумение съд, би могло при изключителни обстоятелства да обезсили наложена от Комисията или от орган по конкуренция на държава членка глоба за нарушение на правото в областта на конкуренцията. Всъщност самото право на Съюза допуска отмяна на такава глоба, когато е засегната от порок, който съдът по СЕТА би могъл да установи.

По отношение на съвместимостта на механизма за уреждане на спорове с правото на достъп до независим съд Съдът констатира, че целта на споразумението е съдът по СЕТА да бъде достъпен за всяко инвестирало в Съюза предприятие и физическо лице от Канада, както и за всяко инвестирало в Канада предприятие и физическо лице от държава членка. Ако обаче няма система, която да гарантира, че съдът по СЕТА и апелативният съд по СЕТА са достъпни за физически лица и за малки и средни предприятия (МСП), механизмът би могъл на практика да остане достъпен само за инвеститори, които разполагат със значителни финансови ресурси. При все това Съдът счита, че поетите от Комисията и Съвета задължения за гарантиране на достъпност на предвидените съдилища за МСП са достатъчни, за да може в производството по даване на становище да заключи, че СЕТА е съвместимо с изискването за достъпност. Всъщност тези задължения обуславят одобряването на споразумението от Съюза.

Накрая Съдът стига до извода, че СЕТА съдържа достатъчно гаранции за независимост на членовете на предвидените съдилища.

ЗАБЕЛЕЖКА: Държава членка, Европейският парламент, Съветът или Комисията могат да поискат становището на Съда относно съвместимостта на предвидено споразумение с Договорите или относно компетентността за сключването му. В случай на отрицателно становище от страна на Съда

предвиденото споразумение не може да влезе в сила, освен ако не се нанесат изменения в него или не се преразгледат Договорите.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда.

[Пълният текст](#) на становището е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването

За допълнителна информация се свържете с Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293

Кадри от обявяването на становището са достъпни на „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106